

ПАРАМЕТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ТВОРЧИХ РОБІТ СТУДЕНТІВ ФІЗКУЛЬТУРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Іващенко О.В., Худолій О.М.

Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

Анотація. У статті обґрунтована схема параметричного оцінювання творчих робіт студентів. Параметричному оцінюванню підлягає: спеціальна підготовка до наукового аналізу даних, компетентісна підготовка як основа рефлексивного мислення, спеціальна підготовка до оформлення тексту творчої роботи.

Ключові слова: творчі роботи, параметричне оцінювання, аналіз даних, компетентність, рефлексивне мислення.

Постановка проблеми. Виконання творчих робіт у фізкультурних закладах освіти розглядається як один з етапів підготовки кваліфікованого фахівця. У світлі реформи освіти в Україні до творчих робіт пред'являються нові вимоги — уміння аналізувати науково-методичну літературу, на основі аналізу засобів і методів підготовки упорядковувати серії навчальних завдань як в одному занятті, так і упродовж вивчення програмного матеріалу, експериментально обґрунтовувати ефективність запропонованих методик.

Однією з проблем якісної підготовки творчих робіт є відсутність параметричного підходу до їх оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як показує аналіз основних вимог Болонського процесу, провідне місце у підготовці майбутніх учителів належить покращенню навчально-дослідної роботи студентів, що має сприяти розвитку їхньої самостійності й творчої активності [1].

Застосування дослідницького підходу в навчанні спрямоване на становлення в студентів досвіду самостійного пошуку нових знань і використання їх в умовах формування нових пізнавальних цінностей і збагачення їх пізнавальної ціннісної орієнтації [4].

Розповсюдженою формою творчих робіт є курсова робота [2, 3, 4]. Виконуючи курсові роботи з теорії і методики фізичного виховання, студенти працюють зі спеціальною літературою з різних предметів, учаться знаходити, аналізувати наукову і методичну інформацію і робити відповідні висновки. Під час виконання теоретичних та дослідницьких робіт розвивається творче мислення, а також здібність до наукової рефлексії.

Першою творчою роботою, відповідно до основних вимог Болонського процесу, є індивідуаль-

не науково-дослідне завдання (ІНДЗ) [5]. Воно за структурою не відрізняється від курсової роботи. ІНДЗ виконується за формулятивним планом; курсова робота — за дескрептивним планом; магістерська, кандидатська, докторська дисертація — за аналітико-експериментальним планом [7].

Оцінку курсових робіт пропонується здійснювати за такими критеріями [2]:

«Відмінно»:

1. Використовується основна література з досліджуваної проблеми.
2. Дано теоретичне обґрунтування теми і аналіз передового досвіду роботи.
3. Показано застосування наукових методик і передового досвіду в своїй роботі з випробовуваними; узагальнений власний досвід; ілюстрований різними наочними матеріалами; зроблені висновки і є даний практичні рекомендації.
4. Робота бездоганна відносно оформлення (орфографія, стиль, цитати, посилання і т. д.)
5. Всі етапи виконані в строк.

«Добре» виставляється у випадку, якщо:

1. Використана основна література по темі (методична і наукова).
2. Дано теоретичне обґрунтування і аналіз передового досвіду роботи.
3. Всі етапи виконані в строк.
4. Робота правильно оформлена.
5. Недостатньо описаний особистий досвід роботи, застосування наукових досліджень і передового досвіду роботи.

«Задовільно»:

1. Бібліографія обмежена.
2. Немає належного аналізу літератури з досліджуваної проблеми.
3. Добре узагальнений власний досвід роботи.

4. Оформлення роботи правильне.
5. Велика частина виконана в строк.

Отже в науково-методичній літературі обґрунтований якісний підхід до оцінки творчих робіт студентів і відсутній кількісний аналіз (параметричний), що затруднює визначення частки творчої роботи у рейтинговій оцінці за курс ТМФВ.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Робота виконана згідно плану наукових досліджень кафедри ТМФВ Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Мета дослідження — розробити параметри оцінки творчих робіт студентів фізкультурних навчальних закладів.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані як філософські, так і загальнонаукові методи дослідження, серед яких:

- діалектичний метод (принцип історизму, принцип системності, принцип діалектичного протиріччя, принцип єдності якості і кількості, принцип діалектичного заперечення, принцип розвитку, принцип причинності);
- системний підхід;
- факторний аналіз.

Організація дослідження. У лонгітюдному дослідженні прийняли участь студенти II і III курсів

факультету фізичної культури ХНПУ ім. Г.С. Сковороди в кількості 87 чол. Дослідження проводилося упродовж 2007/2008 і 2008/2009 навчальних років.

Результати дослідження і їх обговорення. Аналіз науково-методичної літератури [2, 4, 5, 6] дозволив встановити, що для параметричного оцінювання творчих робіт можуть бути використані такі положення:

1. Зміст роботи не відповідає плану ІНДЗ або частково розкриває тему дослідження.
2. Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта.
3. Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.
4. Автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат.
5. Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (останні 5—10 років) з теми дослідження.
6. Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відбиває рівня досліджуваності проблеми.

Таблиця 1

Критерії оцінки творчих робіт студентів з курсу «Теорія і методика фізичного виховання»

№	Критерії оцінки	Так	Частково	Ні
1	Розділи роботи повно характеризують тему дослідження	2	1	без оцінки
2	У роботі сформульована проблема, визначені об'єкт і предмет дослідження	3	1—2	без оцінки
3	У роботі визначені мета і завдання дослідження	3	1—2	без оцінки
4	Методи дослідження, використані в роботі, відповідають поставленим завданням	3	2	без оцінки
5	Посилання на першоджерела відповідають списку літератури	2	1	без оцінки
6	Аналітичний огляд літератури повно висвітлює вивченість проблеми в фізичному вихованні	4	1—2	без оцінки
7	У розділі «Основні результати дослідження»: <ul style="list-style-type: none"> — систематизовані засоби, методи, методичні прийоми і методи контролю (табл. 1) — тематичний план-графік (табл. 2); — конспекти уроків (табл. 3). 	6	без оцінки	без оцінки
8	Робота являє собою компіляцію або плагіат	без оцінки	без оцінки	
9	У роботі використано літературу видану	1995—2010	1985—1994	1960—1984
10	Висновки відповідають поставленим завданням дослідження	5	1—2	без оцінки
11	Оформлення списку використаної літератури відповідає стандарту	2	1	без оцінки
12	Оформлення ілюстративного матеріалу відповідає стандарту	2	1	без оцінки
13	Робота містить орфографічні помилки, перекручені терміни	без оцінки	без оцінки	
	Сума балів	32		

7. Не розкрито зміст та організацію особисто-го експериментального дослідження (його суть, тривалість, місце проведення, кількість обстежуваних, їхні характеристики), поверхово висвітлено стан практики.
8. Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.
9. У роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал.
10. Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без додержання вимог державного стандарту.
11. Як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника.
12. Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, вона виконана неохайно, з помилками.

Для оцінки творчих робіт нами запропоновані критерії наведені в таблиці 1. Відповідно до вимог Болонського процесу максимальна сума балів за творчу роботу може становити 32 бали. Отже, за тестування студенти можуть отримати 68 балів — рівень DF (задовільно), для отримання більш високої оцінки необхідно виконати творчу роботу (ІНДЗ). Такий підхід стимулює студентів до творчої діяльності.

У таблиці 2 наведені результати факторного аналізу параметрів оцінки творчої роботи, суми балів за тестування тем розділу ТМФВ «Загальні основи теорії і методики фізичного виховання», загальної суми балів. У результаті аналізу виділилося чотири фактори, які пояснюють на 81,6% варіацію даних.

Перший фактор пояснює на 32,9% варіацію даних і включає параметри оцінки творчої роботи. Найбільш інформативними є «аналітичний огляд літера-

Таблиця 2

Інформативність показників параметричного оцінювання творчих робіт студентів

№	Зміст	Фактори				h ² _α
		1	2	3	4	
1	Розділи роботи повно характеризують тему дослідження		-0,427		-0,747	0,748
2	У роботі сформульована проблема, визначені об'єкт і предмет дослідження	0,357		-0,858		0,879
3	У роботі визначені мета і завдання дослідження			-0,911		0,914
4	Методи дослідження, використані в роботі, відповідають поставленим завданням	0,653		-0,458		0,662
5	Посилання на першоджерела відповідають списку літератури	0,923				0,896
6	Аналітичний огляд літератури повно висвітлює вивченість проблеми в фізичному вихованні	0,890				0,855
7	У розділі «Основні результати дослідження»: — систематизовані засоби, методи, методичні прийоми і методи контролю (табл. 1) — тематичний план-графік (табл. 2); — конспекти уроків (табл. 3).	0,309		0,599		0,533
8	Висновки відповідають поставленим завданням дослідження	0,329	-0,744	0,355		0,797
9	Оформлення списку використаної літератури відповідає стандарту	0,426	-0,634		0,349	0,750
10	Оформлення ілюстративного матеріалу відповідає стандарту				0,790	0,731
11	Сума балів за творчу роботу	0,839	-0,476			0,939
12	Сума балів за тестування		-0,933			0,900
13	Загальна сума балів	0,322	-0,902			0,946
		3,476	3,193	2,453	1,428	10,550
	%	32,942	30,264	23,255	13,539	81,16%

тури» — 0,890; сума балів за творчу роботу — 0,839. Фактор інтерпретується як «компетентнісна» і «спеціальна підготовка» до написання творчих робіт.

Другий фактор на 30,2 % пояснює варіацію даних і включає вміння формулювати висновки (–0,744), знання курсу ТМФВ (–0,933). З фактором також корелює загальна сума балів (–0,902). Фактор отримує назву «компетентнісна підготовка».

Третій фактор на 23,3 % пояснює варіацію даних і включає параметри, які характеризують навички проведення науково-дослідної роботи, а саме: вміння формулювати мету і завдання дослідження (–0,911); вміння визначати проблему, об'єкт і предмет дослідження (–0,855), вміння рефлексивно використовувати результати аналізу науково-методичної літератури (0,599). Фактор отримує назву «спеціальна підготовка до виконання творчих робіт», яка включає володіння технікою наукового аналізу і розвиток рефлексивного мислення.

Четвертий фактор на 13,5 % пояснює варіацію даних і включає параметри, які характеризують знання стандартів оформлення тексту творчої роботи. Фактор отримує назву «спеціальна підготовка до оформлення тексту творчої роботи».

Отже, запропонована нами схема параметричного оцінювання творчих робіт за даними факторного аналізу є інформативною. Параметричному оцінюванню підлягає: спеціальна підготовка до наукового аналізу даних, компетентнісна підготовка як основа рефлексивного мислення, спеціальна підготовка до оформлення тексту творчої роботи.

Висновки

1. Аналіз науково-методичної літератури виявив, що для оцінки творчих робіт використовується якісний підхід.
2. Факторний аналіз структури підготовленості студентів показав, що запропонована нами схема параметричної оцінки творчих робіт є інформативною.

3. Якість творчих робіт студентів визначається:
 - компетентнісною підготовленістю (32,9 %);
 - володінням технікою наукового аналізу і розвитком рефлексивного мислення (23,3 %);
 - спеціальною підготовкою до оформлення тексту творчої роботи (13,5 %).
4. Подальшим напрямком наукових розвідок є встановлення зв'язку між знаннями курсів спортивно-педагогічних дисциплін, «Основ науково-дослідної роботи» і якістю підготовки курсових, дипломних і магістерських робіт.

Список літератури

1. *Вища освіта* України і Болонський процес: Навчальний посібник/ За ред. В.Г.Кременя. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2004. — 384 с.
2. *Волков Б.С. Методологиям и методы психологического исследования/* Науч. редактор Б.С. Волков: Учебное пособие для вузов./ Волков Б.С., Волкова Н.В., Губанов А.В. — 5-е изд., испр. и доп. — М.: Академический проект; Трикста, 2006. — 352 с.
3. *Кравчук Т. М.* Навчально-дослідна робота студентів факультетів фізичної культури вищих педагогічних закладів України: досвід та сучасність // Теорія та методика фізичного виховання. — Харків: ОВС, 2007. — № 5. — С. 3—7.
4. *Ротерс Т.Т.* Науково-дослідна робота студентів — проблема фізичної освіти в Україні // Теорія та методика фізичного виховання. — Харків: ОВС, 2007. — № 12. — С. 3—5.
5. *Худолій О.М.* Проблемивикладаннядисципліни«Теорія і методика фізичного виховання» в процесі підготовки вчителя фізичної культури / Худолій О.М., Іващенко О.В. // Теорія та методика фізичного виховання. — Харків: ОВС, 2008. — № 2, 3. — С. 19—34, 19—26.
6. *Шалар О.Г.* Діагностика творчої активності студентів // Теорія та методика фізичного виховання. — Харків: ОВС, 2006. — № 2. — С. 16—19.
7. *Ядов В. А.* Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности. — М.: «Добросвет», 1999. — С. 69—130.

Надійшла до редакції 08.01.2010 р.

Іващенко О.В., Худолій О.Н. Параметрический подход к оценке творческих работ студентов физкультурных учебных заведений.

В статье обоснована схема параметрического оценивания творческих работ студентов. Параметрическому оцениванию подлежат: специальная подготовка к научному анализу данных, компетентностная подготовка как основа рефлексивного мышления, специальная подготовка к оформлению текста творческой работы.

Ключевые слова: творческие работы, параметрическое оценивание, анализ данных, компетентность, рефлексивное мышление.

Ivashenko O.V., Khudolii O.N. Parameter approach to estimation of creative works of students of athletic educational establishments.

In article a chart is grounded of parametric evaluation of creative works of students. Is subject to the parametric evaluation: the special preparation to the scientific data analysis, competence preparation as a basis of reflection thought, the special preparation to registration of text of creative work.

Keywords: creative works, parametric evaluation, data analysis, competence, reflection thought.